

Project 'Modernisering Medische Vervolgopleidingen'

Ontwikkeling en implementatie van een vernieuwd opleidingstraject tot (medisch) specialist.

Utrecht, september 2005

INLEIDING

De Stuurgroep Modernisering Opleidingen en Beroepsuitoefening in de Gezondheidszorg (MOBG) heeft tot taak veldpartijen te stimuleren zorgopleidingen en beroepenstructuur te moderniseren tot een samenhangend stelsel met een daarbij passende besturingsstructuur¹. Een onderdeel van deze taak betreft het moderniseren van de medische vervolgopleidingen. Om deze taak te volbrengen is nauwe samenwerking met de bij deze medische vervolgopleidingen betrokken partijen onontbeerlijk. In dit project wordt daarom samengewerkt met:

- Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG)
- Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU)
- Orde van Medisch Specialisten (Orde)
- NVZ Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) en de vereniging Samenwerkende Topklinische opleidingsZiekenhuizen (STZ)

Om zowel de kwaliteit als de doelmatigheid van de medische vervolgopleidingen te verhogen is modernisering van het opleidingstraject noodzakelijk. Een modern opleidingstraject omvat een curriculum dat flexibel en transparant is en niet langer duurt dan absoluut noodzakelijk is. Een eerste stap daartoe is door de drie Colleges van de KNMG reeds genomen door het formuleren van een algemeen competentieprofiel voor de medisch specialist. Dit competentieprofiel moet door de 33 wetenschappelijke verenigingen specialisme gebonden worden uitgewerkt tot een competentieprofiel, dat de eindtermen van de opleiding tot specialist bepaalt. Aan de hand van het competentieprofiel worden vervolgens per specialisme passende opleidings- en beoordelingsmethoden geformuleerd, om zo te komen tot een nieuw opleidingscurriculum. De KNMG Colleges hebben met name gestreefd naar het creëren van een stramien waarlangs de wetenschappelijke verenigingen verder kunnen werken en een projectvorm waarin door centrale ondersteuning de verenigingen van elkaars ervaringen kunnen profiteren. De stuurgroep MOBG heeft met grote waardering geconstateerd dat sommige wetenschappelijke verenigingen reeds veel tijd en energie hebben besteed aan het moderniseren van hun opleidingen en reeds ver gevorderd zijn met het ontwikkelen van een modern opleidingstraject, anderen staan nog aan het begin van deze moderniseringsslag. Hoewel alle 33 specialismen onder dit project ressorteren, ligt de focus vooral op de 27 medisch specialismen aangezien voor de andere specialismen specifieke onderwijsinstututen bestaan en deze in de ontwikkeling van hun competentieprofielen reeds verder gevorderd zijn. Dit neemt niet weg dat daar waar noodzakelijk ook de andere specialismen ondersteuning kunnen krijgen en dat gekeken wordt naar de ervaringen die daar reeds zijn opgedaan. Naast de 33 specialismen, die ressorteren onder de KNMG Colleges, is ook de in ontwikkeling zijnde SEH-arts onderdeel van dit project, aangezien de stuurgroep MOBG gevraagd is ook hiervoor op korte termijn een competentieprofiel op te stellen.

Het doel van dit project is dat voor alle medische vervolgopleidingen de inhoud in competenties beschreven is. Tevens moet geformuleerd zijn welke opleidings- en beoordelingsmethoden hierbij het meest passend zijn. Als eindproduct moet op 1 juli 2007 voor iedere vervolgopleiding een nieuw curriculum (opleidingsplan) ontwikkeld zijn.

¹ Besluit van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, IBE/BO-2456508, instelling van de Stuurgroep Modernisering Opleidingen en Beroepsuitoefening in de Gezondheidszorg

Hoewel de Stuurgroep zich terdege bewust is van het feit dat modernisering van het opleidingstraject tot specialist niet klaar is met het ontwikkelen van een nieuw curriculum, richt dit project zich enkel op de ontwikkeling van de opleidingsplannen. Naast dit project zal een traject opgestart worden waarin gewerkt wordt aan de implementatie van de nieuwe curricula in de dagelijkse opleidings- en patientenzorgpraktijk. In dit traject zal gekeken worden wat de consequenties van het werken volgens deze nieuwe opleidings- en beoordelingsmethoden zijn. Zowel regionaal als landelijk zullen er afgestemde plannen ontwikkeld moeten worden voor de implementatie van de nieuwe curricula met de daarvoor benodigde infrastructuur, die tegelijkertijd voldoende ruimte bieden voor de 'couleur locale'. Uitgangspunt voor een geslaagde implementatie is dat passende opleidings- en toetsingsmethoden, die een consistent geheel vormen, door daartoe voldoende toegeruste opleiders toegepast moeten gaan worden in een opleidingsomgeving die daarvoor voldoende faciliteiten biedt. Dit moet uiteindelijk leiden tot moderne en kwalitatief hoogstaande opleiding tot specialist.

In dit projectplan treft u achtereenvolgens aan een verdere omschrijving van het hierboven ingeleide project, een beschrijving van de projectorganisatie, het tijdspad waarbinnen het project uitgevoerd moet worden en een begroting. Ten behoeve van de leesbaarheid van dit projectplan is ervoor gekozen het project zo beknopt mogelijk te presenteren. In de documenten², die ten grondslag liggen aan dit gezamenlijke projectplan, kunt u verdere details vinden.

CURRICULUM-DEFINITIE

Aanleiding

Naar aanleiding van het project Optimalisering Regelgeving Colleges (KNMG) en het advies 'De zorg van morgen: flexibiliteit en samenhang' van de commissie LeGrand ontplooiën de drie Colleges van de KNMG³ al geruime tijd initiatieven om de opleiding van specialisten te moderniseren. Inmiddels is door de drie colleges het algemene competentieprofiel van de specialist geaccordeerd en opgenomen in de drie Kaderbesluiten van de Colleges⁴. Dit algemene competentieprofiel moet door de wetenschappelijke verenigingen per specialisme worden ingekleurd. Om ervoor te zorgen dat een arts in opleiding tot specialist (aios) na afronding van zijn opleiding ook daadwerkelijk over de vastgestelde competenties beschikt, moet eveneens vastgesteld worden op welke manier deze competenties onderwezen worden en hoe getoetst wordt of een aios erover beschikt.

Doelstelling

Het project heeft tot doel gemoderniseerde curricula voor de medische opleidingen te ontwikkelen. Deze curricula omvatten competentiegerichte eindtermen, zijn flexibel en transparant, duren niet langer dan strikt noodzakelijk en sluiten goed aan op de opleiding tot basisarts (**inhoud**). In deze curricula staat beschreven welke onderwijsmethoden gehanteerd worden (**vorm**) en op welke manier de competenties **getoetst en beoordeeld** worden. Op grond van deze doelstelling moeten door de Colleges beoordelings- en examenreglementen worden vastgesteld of bijgesteld.

Activiteiten

Met betrekking tot de **inhoud** worden de volgende activiteiten ontplooid:

- de wetenschappelijke verenigingen omschrijven voor medisch specialismen, ondersteund door een expertisegroep verenigd de BBOV⁵, over welke competenties een aios per

² Projectplan Modernisering Specialist Opleidingen (KNMG), Landelijke en regionale ondersteuning bij innovatie van medisch specialistische vervolgoedingen (NFU), Teach the teacher (NVZ/STZ), voorlopig programma 2004-2005 (stuurgroep MOBG)

³ Centraal College Medische Specialismen (CCMS), College voor Huisartsgeneeskunde en Verpleeghuisgeneeskunde (CHVG), College voor Sociale Geneeskunde (CSG)

⁴ Staatscourant 14 december 2004, nr. 241

⁵ Begeleidingsgroep Beschrijving Opleidingsplannen Vervolgoedingen

specialisme aan het eind van de opleiding moet beschikken aan de hand van door de Colleges opgestelde format;

- de Colleges leggen de definitieve competenties vast in regelgeving.

Met betrekking tot de **vorm** worden de volgende activiteiten ontplooid:

- de wetenschappelijke verenigingen beschrijven, voor medisch specialismen, ondersteund door de BBOV, uit welke modules de opleiding is opgebouwd, de inhoud van de verschillende te stapelen modules en de bijbehorende competenties;
- de Colleges leggen de definitieve curricula (inhoud van modules en bijbehorende competenties) vast in regelgeving;
- de wetenschappelijke verenigingen beschrijven op welke manier gestructureerd cursorisch onderwijs met een omvang van ten minste één hele dag per maand naast de praktijkopleiding onderdeel van elke opleiding tot specialist wordt;
- de Colleges leggen de minimale omvang van gestructureerd cursorisch onderwijs vast in regelgeving;
- de Colleges stellen in samenwerking met de wetenschappelijke verenigingen, opleiders, opleidingsinstituten respectievelijk de BBOV een beschrijving op van de gewenste didactische vaardigheden van opleiders, passend bij de eisen van de nieuwe opleidingsvormen;
- de Colleges omschrijven in samenwerking met de wetenschappelijke verenigingen, opleiders, opleidingsinstituten respectievelijk de BBOV hoe de specialistenopleiding aansluit op het schakeljaar van de opleiding tot arts.
- de Colleges vertalen de ontwikkelingen in het schakeljaar voor zover nodig in regelgeving.

Met betrekking tot **toetsing en beoordeling** worden de volgende activiteiten ontplooid:

- de wetenschappelijke verenigingen nemen in samenwerking met de BBOV, respectievelijk de opleidingsinstituten, het bijhouden van een portfolio door de aios, waarvoor een model door de Colleges is opgesteld, op in de te ontwikkelen curricula (gezien het Kaderbesluit is dit een prioriteit);
- de wetenschappelijke verenigingen ontwikkelen voor de Colleges in samenwerking met de BBOV, respectievelijk de opleidingsinstituten, een educatieve voortgangstoets in de eerste jaren van elke opleiding tot specialist;
- de wetenschappelijke verenigingen ontwikkelen voor de Colleges in samenwerking met de BBOV, respectievelijk de opleidingsinstituten, een systeem van korte klinische beoordelingen (kkb);
- de wetenschappelijke verenigingen ontwikkelen voor de Colleges in samenwerking met de BBOV, respectievelijk de opleidingsinstituten, een systeem van voortgangsgesprekken bestaande uit twee voortgangsgesprekken in de eerste jaren van de opleiding tot specialist en daarna uit één voortgangsgesprek per jaar.

Tijdpad

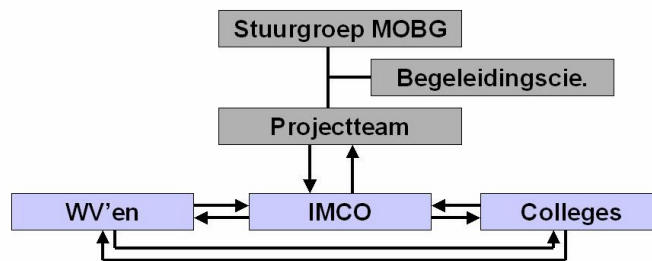
De kaders voor beschrijving van nieuwe curricula worden door de Colleges vastgesteld voor 1 december 2005. De beschrijving van de nieuwe curricula voor de 33 specialismen zijn uiterlijk ultimo 2006 gereed/beschikbaar. Het vastleggen van de definitieve specialisme gebonden competenties voor alle 33 specialismen in nieuwe regelgeving geschiedt uiterlijk ultimo 2006. Het vastleggen van de nieuwe curricula in regelgeving geschiedt uiterlijk 1 juli 2007.

PROJECTORGANISATIE

De stuurgroep Modernisering Opleidingen en Beroepsuitoefening in de Gezondheidszorg is gedurende het gehele project de eigenaar van het project en stelt zich daarmee verantwoordelijk voor het te behalen eindresultaat. Zij is de opdrachtgever van activiteiten in dit project, stelt daartoe een opdrachtformulering op en verstrekt de benodigde financiële middelen aan de betrokken partijen. Daarnaast is er een begeleidingscommissie waarin de meest betrokken partijen, te weten KNMG, NFU, Orde en NVZ/STZ bestuurlijk vertegenwoordigd zijn.

Onder de stuurgroep MOBG en de begeleidingscommissie ressorteert het projectteam dat bestaat uit een projectvoorzitter en een projectcoördinator die benoemd worden vanuit de stuurgroep MOBG en het bureau MOBG. Daarnaast bestaat het projectteam uit de secretaris van de Colleges van de KNMG, de secretaris van de commissie Bestuursoverleg Interne Zaken (BIZ) van de NFU, de secretaris van de Raad voor Wetenschap, Opleiding en Kwaliteit (WOK) van de Orde en een vertegenwoordiger vanuit de NVZ/STZ. Secretariële ondersteuning wordt geleverd vanuit het bureau MOBG. Het projectteam heeft als belangrijkste taken een planning en begroting voor het project op te stellen en te bewaken, consistentie en samenhang van de afzonderlijke activiteiten te bewaken en zorg te dragen voor transparantie van het project voor alle betrokkenen (communicatie met interne en externe partijen). Het projectteam rapporteert aan de stuurgroep MOBG. De leden van de begeleidingscommissie van het project fungeren waar nodig als directe liaison naar hun respectieve achterbannen. Het bestaan van het projectteam laat onverlet dat ook binnen de afzonderlijke organisaties projectstructuren kunnen worden opgezet, ter ondersteuning van het proces binnen de eigen organisaties.

Omdat het initiatief voor de ontwikkeling van moderne opleidingscurricula is uitgegaan van de Colleges van de KNMG en zij de resultaten ter goedkeuring en omzetting in regelgeving krijgen aangeboden, spelen zij in dit project een belangrijke rol. De Colleges fungeren als inhoudelijke opdrachtgever.

De wetenschappelijke verenigingen, die hun nieuwe curricula moeten beschrijven, hebben een cruciale rol.

Voor de effectuering van de beoogde activiteiten in deze fase is de Begeleidingsgroep Beschrijving Opleidingsplannen Vervolgopleidingen opgericht. De BBOV is inhoudelijk opdrachtnemer ten aanzien van de medisch specialismen. Binnen deze begeleidingsgroep is expertise op het gebied van (medische) onderwijskunde (o.a. curriculuminnovatie, docentprofessionalisering, toetsing, cursorisch onderwijs, docentextensieve onderwijsvormen en portfolio) en organisatiekunde (veranderingsmanagement) gebundeld. Deze begeleidingsgroep stuurt een netwerk van regionale ondersteuningsgroepen aan, die binnen de OOR's worden samengesteld en bestaan uit deskundigen uit de UMC's en opleidingsziekenhuizen. De kern van de BBOV wordt gevormd door een aantal erkende deskundigen op het gebied van klinische onderwijskunde en organisatiekunde uit academische en niet-academische ziekenhuizen. Deze kerngroep, onder leiding van een voorzitter zal per regio worden aangevuld met een aantal junioren op dit terrein alsmede administratieve ondersteuning. De BBOV heeft als taak:

- het bundelen, verdiepen en verspreiden van expertise vanuit de verschillende regionale ondersteuningsgroepen;
- het verdelen van taken onder regionale ondersteuningsgroepen;
- het ontwikkelen van kennis;
- het afstemmen van curricula die door de wetenschappelijke verenigingen met een regionale ondersteuningsgroep ontwikkeld worden.

De regionale ondersteuningsgroepen hebben in de eerste fase van het project een faciliterende functie in de richting van de wetenschappelijke verenigingen hebben, te weten:

- verspreiding van informatie over ontwikkelingen op het gebied van competentiegericht opleiden;
- ondersteuning van regionale opleiders bij het weergeven van de gewenste onderwijsvernieuwingen;
- ontwikkeling en deling van kennis met andere regionale ondersteuningsgroepen.

In de praktijk wordt de ondersteuning aan de wetenschappelijke verenigingen vanuit de regio's geboden. Er lijkt om praktische redenen reeds een ontwikkeling op gang te komen waarbij de wetenschappelijke verenigingen een relatie zoeken met een van de regionale ondersteuningsgroepen, meest georganiseerd vanuit de onderwijsinstellingen van de UMC's. Belangrijk is dat aan alle nieuwe curricula dezelfde onderwijskundige visie ten grondslag ligt, waarbij uiteraard de regionale als ook specialistische eigenheid niet uit het oog verloren wordt.

Door de stuurgroep MOBG zal in samenwerking met de communicatiemedewerkers van de betrokken partijen een communicatieplan worden ontwikkeld.

PROJECTFINANCIERING

Het project is, met mogelijke uitzondering van het op te richten landelijke expertiseteam, van tijdelijke aard. Bekostiging op basis van een extern te verkrijgen subsidie in combinatie met een eigen bijdrage van de betrokken partijen lijkt de meest aangewezen vorm.

De Stuurgroep MOBG heeft bij de minister van VWS het verzoek ingediend tot het verlenen van een subsidie (zie bijgevoegde begroting) ten behoeve van de kosten van dit project.